

ตอนที่ 3

วิธีดำเนินการวิเคราะห์หนังสือ

บทที่ 8

การตั้งวัตถุประสงค์ การศึกษาค้นคว้า การสำรวจ และการเลือกวิธีวิเคราะห์หนังสือ

หนังสือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการศึกษาหาความรู้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเอง และสังคม การวิเคราะห์หนังสือจึงเป็นงานที่มุ่งศึกษาหาความจริงที่จะเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการเรียนการสอน และเป็นงานที่ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนทุกระดับจะต้องกระทำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

ความหมายของการวิเคราะห์หนังสือ

การวิเคราะห์หนังสือ เป็นงานที่จะต้องอาศัยการอ่านอย่าง “วิเคราะห์” คำว่า “วิเคราะห์” นี้มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

- การวิเคราะห์ คือการพิจารณาสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้เข้าใจ โดยใช้วิธีการแยกแยะสิ่งนั้น ออกเป็นส่วน ๆ ไป ทั้งนี้เพื่อทำความเข้าใจแต่ละส่วนให้แจ่มแจ้งเท่าที่จะทำได้ เมื่อเข้าใจแต่ละส่วนแล้วก็อาจทำความเข้าใจต่อไปว่า ส่วนแต่ละส่วนนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างไรอีก (กรมวิชาการ 2526:69)

- การวิเคราะห์หมายถึง (1) การตรวจพิจารณารายละเอียดของสิ่งที่สลับซับซ้อน เพื่อให้เข้าใจธรรมชาติของสิ่งนั้น หรือเนื้อหาแก่นสาร ลักษณะที่สำคัญของสิ่งนั้น (2) การแยกแยะหรือการทำให้สิ่งที่เป็นส่วนรวมกระจายออกเป็นส่วนประกอบย่อย ๆ (Webster. 1971:63)

- การวิเคราะห์ คือกระบวนการในการแยกแยะส่วนรวมออกเป็นส่วนประกอบย่อยๆ และพิจารณาตรวจสอบส่วนประกอบย่อย ๆ นั้น (Gall. 1981:41)

จากความคิดเห็นที่เสนอมาช้างต้นนั้น พอสรุปได้ว่า การวิเคราะห์คือกระบวนการในการจำแนกแยกแยะรายละเอียดของส่วนต่าง ๆ ให้เห็นชัดเจนว่า องค์ประกอบย่อย ๆ แต่ละส่วนนั้นมีลักษณะเป็นอย่างไร และมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบส่วนอื่นอย่างไรบ้าง

ส่วนความหมายของการวิเคราะห์หนังสือ ได้มีผู้อธิบายไว้ว่า

- การวิเคราะห์หนังสือ หมายถึง การจำแนกแยกแยะองค์ประกอบของหนังสือเรียนออกมาพิจารณาแต่ละส่วนว่ามีอะไรบ้าง แล้วใช้เกณฑ์ที่เชื่อถือได้เข้าเทียบเคียงกับองค์ประกอบเหล่านั้นเพื่อดูว่าหนังสือมีส่วนใดบ้างที่แตกต่าง คล้าย เหมือน เข้าข่าย หรือดีกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ การวิเคราะห์หนังสือจึงมีลักษณะจริงจัง เป็นเหตุเป็นผล ส่วนใหญ่จะทำในรูปของงานวิจัย (โกชัย และสมพร สาริกบุตร 2521:12)

- การวิเคราะห์หนังสือ คือการจำแนกแยกแยะองค์ประกอบทุกส่วนของหนังสือ เพื่อพิจารณาว่าแต่ละส่วนมีอะไรบ้าง แล้วนำองค์ประกอบเหล่านั้นมาเทียบเคียงกับเกณฑ์กำหนดเพื่อดูว่าหนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หรือคู่มือครู ในแต่ละองค์ประกอบนั้นมีลักษณะอย่างไร (ลาวินธ์ วิทยาวุฑฒิกุล และปราวณี โพธิสุข 2526:192)

- การวิเคราะห์หนังสือ เป็นการวิเคราะห์เอกสารเพื่อดูความพร้อมของเนื้อหาซึ่งเป็นวัตถุดิบ ว่ามีโอกาที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้มากน้อยเพียงใด และเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนหรือไม่ (อัมพร แก้วสุวรรณ 2527:62)

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า การวิเคราะห์หนังสือ คือการจำแนกแยกแยะองค์ประกอบของหนังสือเรียนออกเป็นส่วนต่าง ๆ และนำแต่ละส่วนมาพิจารณาอย่างละเอียด เพื่อให้เห็นถึงความคล้ายคลึง ความแตกต่าง ข้อดีและข้อบกพร่องของแต่ละส่วนนั้น แล้วนำไปเทียบเคียงกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ในการดำเนินการวิเคราะห์หนังสือ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือเรียน หนังสืออ่านนอกเวลา หนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสือส่งเสริมการอ่านหรือหนังสือประเภทอื่น ๆ ที่ใช้ในโรงเรียน จะมีขั้นตอนดำเนินการวิเคราะห์หนังสือในทำนองเดียวกัน อาจมีข้อแตกต่างไปบ้างก็เป็นเพียงรายละเอียดปลีกย่อย ตัวอย่างเช่น การวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือเรียน ย่อมเน้นถึงความสอดคล้อง

กับจุดประสงค์และคำอธิบายรายวิชาในหลักสูตรอย่างครบถ้วน หนังสือประเภทอื่นไม่จำเป็นต้องตรงตามหลักสูตร เพียงแค่เสริมในบางเรื่อง บางหัวข้อ เป็นต้น

ขั้นตอนการดำเนินการวิเคราะห์หนังสือ ผู้วิเคราะห์ควรวางแผนดำเนินการวิเคราะห์ให้เป็นขั้นตอนเรียงตามลำดับของงานที่จะต้องทำก่อน-หลังไว้อย่างละเอียด ทั้งนี้งานบางอย่างอาจทำไปพร้อมกันได้ การวางแผนจะช่วยให้ผู้วิเคราะห์ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล วิธีดำเนินการวิเคราะห์หนังสือมีขั้นตอนดังนี้

1. การตั้งวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์หนังสือ
2. การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการวิเคราะห์หนังสือ
3. การสำรวจหนังสือที่จะวิเคราะห์
4. การเลือกวิธีการวิเคราะห์หนังสือ
5. ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
6. การตั้งเกณฑ์ในการวิเคราะห์หนังสือ
7. ชนิดของเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพ
8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
9. การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
10. การสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ
11. การรายงานผลการวิเคราะห์หนังสือ

การตั้งวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์หนังสือ

วัตถุประสงค์ (objectives) อาจใช้คำว่า “จุดประสงค์” “จุดมุ่งหมาย” หรือ “ความมุ่งหมาย” คำใดคำหนึ่งก็ได้ จาก “วัตถุประสงค์” คำว่า “วัตถุประสงค์” หมายถึง สิ่ง ข้อความ เรื่อง ส่วนคำว่า “ประสงค์” หมายถึง ความต้องการ การมุ่งหมาย การอยากได้ ดังนั้นคำว่า “วัตถุประสงค์” จึงหมายถึง สิ่งที่ต้องการ ข้อความที่มุ่งหมาย เรื่องที่อยากได้ ซึ่งก็คือ ผลที่พึงปรารถนานั่นเอง

การตั้งวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์หนังสือ เป็นการกำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ หรือผลที่พึงปรารถนาจากการวิเคราะห์หนังสือ ความชัดเจนของวัตถุประสงค์จะช่วยให้การ

ดำเนินการวิเคราะห์หนังสือง่ายขึ้น ถ้าวัตถุประสงค์คลุมเครือ ผู้วิเคราะห์อาจจะทำในสิ่งที่ไม่ตรงกับความต้องการได้ การเขียนวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์ จึงควรคำนึงถึงหลักต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ต้องมีความสำคัญหรือมีคุณค่าเพียงพอ
2. วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์จะต้องสามารถหาข้อมูลได้ หรือสามารถทดสอบได้

3. วัตถุประสงค์ควรระบุกล่าวถึงหนังสือที่เลือกมาวิเคราะห์ว่าเป็นหนังสืออะไร ระดับชั้นวิชาใด วิเคราะห์ในด้าน คุณลักษณะ หรือองค์ประกอบใดบ้าง

4. อย่าเขียนวัตถุประสงค์ในลักษณะที่แคบจนเกินไป ซึ่งจะทำให้ไม่น่าสนใจและนำไปขยายให้กว้างไม่ได้

5. อย่าเขียนวัตถุประสงค์ในลักษณะที่กว้างจนเกินไป เพราะจะทำให้เกิดความคลุมเครือ มองแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ไม่แจ่มชัดพอ ในกรณีที่เป็นการวิเคราะห์หนังสือหลายด้าน หลายคุณลักษณะ ผู้วิเคราะห์ไม่ควรเขียนในลักษณะคลุม ๆ ควรจะแยกเป็นข้อย่อย ๆ ซึ่งจะทำให้มองเห็นวิธีดำเนินการได้ชัดเจนกว่า

6. ใช้ภาษาที่แจ่มชัดเข้าใจง่าย

7. หลีกเลี่ยงข้อความซ้ำซ้อน ในกรณีที่มีวัตถุประสงค์หลายข้อซึ่งเขียนในลักษณะเดียวกัน ทำให้ใช้ข้อความซ้ำ ๆ กันทุกข้อ ผู้วิเคราะห์อาจหลีกเลี่ยงการใช้ข้อความซ้ำซ้อนโดยไม่จำเป็น ด้วยการเขียนข้อความนั้นขึ้นเป็นหัวข้อใหญ่ แล้วแยกเป็นประโยคย่อย ๆ อีกครั้งหนึ่ง เช่น

เพื่อวิเคราะห์หนังสือเรียน ส 606 สังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายใน 3 ด้าน ได้แก่

1. คุณลักษณะทั่วไป
2. คุณลักษณะด้านรูปเล่ม
3. คุณค่าทางวิชาการ

ตัวอย่างการตั้งวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์หนังสือ

เรื่อง : การวิเคราะห์หนังสืออ่านเพิ่มเติมและส่งเสริมการอ่านหมวดสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

วัตถุประสงค์ : 1. เพื่อวิเคราะห์หนังสืออ่านเพิ่มเติมและส่งเสริมการอ่านหมวดสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดด้านเนื้อหา
2. เพื่อวิเคราะห์หนังสืออ่านเพิ่มเติมและส่งเสริมการอ่านหมวดสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นด้านลีลาการเขียน
3. เพื่อวิเคราะห์หนังสืออ่านเพิ่มเติมและส่งเสริมการอ่านหมวดสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นด้านรูปเล่ม

เรื่อง : การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาของครูภาษาไทยในเขตการศึกษา 2

วัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูภาษาไทยในระดับประถมศึกษา เขตการศึกษา 2 เกี่ยวกับเนื้อหาในหนังสือแบบเรียนวิชาภาษาไทย ระดับประถมศึกษา ว่าตรงตามคุณลักษณะที่ระบุไว้ในความมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาภาษาไทย ระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) เพียงใด

เรื่อง : การวิเคราะห์ศัพท์ เสียง และไวยากรณ์ของหนังสือเรียนภาษาอังกฤษหลัก 1-2 อ 011 อ 012 Let's Use English ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

วัตถุประสงค์ : 1. เพื่อวิเคราะห์ศัพท์ เสียง และไวยากรณ์ของหนังสือเรียนภาษาอังกฤษหลัก 1-2 อ 011 อ 012 Let's Use English ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในด้าน
1.1 การสอนภาษาตามหลักภาษาศาสตร์
1.2 การสอนภาษาตามหลักจิตวิทยาการเรียนรู้
2. เพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษเกี่ยวกับหนังสือเรียนภาษาอังกฤษหลัก 1-2 อ 011 อ 012 Let's Use English ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3. เพื่อวิเคราะห์คุณภาพการจัดทำรูปเล่มของหนังสือ โดยศึกษาความเห็น
จาก

3.1 อาจารย์ของภาคเทคโนโลยีทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ

3.2 ครูอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

เรื่อง : การวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดลอมศึกษาในหลักสูตรแบบเรียนและหนังสืออ่านเพิ่ม
เดิมระดับประถมศึกษา ตามหลักสูตร พ.ศ.2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)

วัตถุประสงค์ : เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดลอมในหลักสูตร แบบเรียน และหนังสืออ่านเพิ่ม
เดิมตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)
ดังนี้

1. โครงสร้างในด้านประเภทและจำนวนของเนื้อหาสิ่งแวดลอมศึกษาใน
หลักสูตรแบบเรียนและหนังสืออ่านเพิ่มเติม
2. ความต่อเนื่องของเนื้อหาสิ่งแวดลอมระหว่างชั้นต่าง ๆ ในระดับประถม
ศึกษา
3. ความสอดคล้องของเนื้อหาสิ่งแวดลอมศึกษาที่ปรากฏอยู่ในกลุ่มวิชา
ต่างๆ ในระดับชั้นเดียวกัน
4. ความซ้ำซ้อนของเนื้อหาสิ่งแวดลอมที่ปรากฏอยู่ในกลุ่มวิชาต่าง ๆ ทั้งใน
ระดับชั้นเดียวกัน และต่างระดับชั้นกัน
5. ความสอดคล้องของเนื้อหาสิ่งแวดลอมกับจุดมุ่งหมายสิ่งแวดลอมศึกษา
และการพัฒนาด้านการคิดของเด็กระดับชั้นประถมศึกษา

การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการวิเคราะห์หนังสือ

ในการวิเคราะห์หนังสือนั้น สิ่งสำคัญที่จะขาดไม่ได้ก็คือ การศึกษาเอกสารและการ
วิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การศึกษาทฤษฎี หลักการ และผลการวิเคราะห์วิจัยของผู้อื่น จะช่วยให้ผู้
วิเคราะห์เกิดความเข้าใจในหัวข้อเรื่องที่ทำการวิเคราะห์ เกิดความคิด และมองเห็นแนวทางใน

การดำเนินการวิเคราะห์ตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้าย การศึกษาเอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์หนังสือ จึงนับว่ามีประโยชน์อย่างมากมายต่อผู้วิเคราะห์ ซึ่งอาจแยกเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. ทำให้ทราบข้อเท็จจริง ทฤษฎี หลักการและความรู้ต่าง ๆ
2. ช่วยในการเลือกหัวข้อเรื่องที่จะทำการวิเคราะห์ การอ่านจะช่วยให้ผู้วิเคราะห์หลีกเลี่ยงการทำการวิเคราะห์หนังสือซ้ำกับผู้อื่น และทำให้สามารถประเมินคุณค่าของหัวข้อเรื่องที่วิเคราะห์
3. ทำให้เกิดความเข้าใจอย่างกระจ่างแจ้งในหัวข้อเรื่องที่วิเคราะห์
4. ช่วยในการสรุปตัวอย่าง จากการศึกษาเอกสารตำราและผลการวิเคราะห์วิจัยของผู้อื่น จะทำให้ผู้วิเคราะห์สามารถกำหนดกลุ่มตัวอย่างและวิธีการสรุปตัวอย่างที่จะเป็นตัวแทนของมวลประชากรได้อย่างเหมาะสม
5. ช่วยในการสร้างเครื่องมือ เครื่องมือที่จะใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามความเป็นจริง แต่การสร้างเครื่องมือนี้เป็นสิ่งที่ค่อนข้างยาก โดยเฉพาะนักวิเคราะห์หรือนักวิจัยใหม่ ๆ มักจะไม่ทราบว่าสร้างเครื่องมือได้อย่างไร จึงต้องศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือ ทั้งจากเอกสาร ตำรา และเครื่องมือวัดของผู้อื่น ทำให้สามารถเลือกเครื่องมือได้เหมาะสม และยังทำให้เกิดแนวความคิดในการสร้างข้อคำถาม โดยเฉพาะเครื่องมือวัดของผู้อื่นที่ใกล้เคียงกัน ผู้วิเคราะห์อาจนำมาดัดแปลงปรับปรุงให้เหมาะสมกับเรื่องของตน ซึ่งจะช่วยให้สร้างเครื่องมือวัดได้เร็วขึ้น
6. ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล การอ่านจะทำให้ผู้วิเคราะห์หนังสือสามารถกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลได้เหมาะสมกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและเรื่องที่ทำกรวิเคราะห์ จะทำให้ผู้วิเคราะห์ระมัดระวังมิให้เกิดข้อผิดพลาดในการรวบรวมข้อมูล โดยเฉพาะในด้านความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล
7. ทำให้เลือกสถิติและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลได้ถูกต้องเหมาะสม เอกสารตำราทางด้านสถิติและรายงานการวิเคราะห์หนังสือของผู้อื่น จะช่วยให้ผู้วิเคราะห์ตัดสินใจเลือกใช้สถิติได้ถูกต้องและเหมาะสมกับลักษณะของข้อมูลและปัญหา

8. ช่วยในการแปลความหมายและสรุปอภิปรายผล ทำให้ทราบว่าในการวิเคราะห์หนังสือนั้นควรจะแปลผลและสรุปผลในลักษณะใด ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ของตนสอดคล้องหรือขัดแย้งกับทฤษฎีหรือผลการวิเคราะห์ของผู้ใดบ้าง และควรจะอภิปรายผลอย่างไร

9. ช่วยในการเขียนรายงานผลการวิเคราะห์ ผู้วิเคราะห์หนังสือควรจะศึกษาแบบฟอร์มและลักษณะการเขียนรายงานการวิเคราะห์แต่ละส่วนจากรายงานการวิเคราะห์หนังสือต่างๆ แล้วนำมาเป็นแนวทางในการเขียนรายงานการวิเคราะห์ของตน

10. ทำให้มองเห็นปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในการวิเคราะห์หนังสือ โดยเฉพาะจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องของการวิเคราะห์หนังสือที่ผู้อื่นได้เสนอแนะไว้ ผู้วิเคราะห์ควรจะระมัดระวังหลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดเหล่านั้น

11. ทำให้ประหยัดเวลา แรงงาน และเงินลงทุน การศึกษาค้นคว้ามาอย่างดีจากการอ่านจะทำให้ผู้วิเคราะห์หนังสือสามารถวางแผนการวิเคราะห์ได้รัดกุม ถูกต้อง และตรงจุด ซึ่งจะช่วยให้ประหยัดเวลา แรงงาน และเงินลงทุนได้

12. ช่วยเสริมให้งานการวิเคราะห์หนังสือมีคุณค่าและน่าเชื่อถือ การเสนอส่วนของเอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์หนังสือไว้ในรายงานการวิเคราะห์ นอกจากจะเป็นแนวทางแก่นักวิเคราะห์อื่น ๆ แล้ว ยังแสดงให้เห็นว่าผู้วิเคราะห์ได้ทำการศึกษาค้นคว้ามาอย่างดีแล้ว ทำให้งานวิเคราะห์หนังสือนั้นมีคุณค่าและน่าเชื่อถือมากขึ้น

แหล่งของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อการวิเคราะห์หนังสือโดยตรงนี้ ผู้วิเคราะห์อาจศึกษาหาความรู้และค้นคว้าได้จากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

1. รายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์และประเมินหนังสือ เช่น

ประภาพรรณ วงศ์รัตนาวิน การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาหนังสือเสริมประสบการณ์กับจุดประสงค์หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับประถมศึกษาปีที่ 5-6 ปรินญาณีพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2528

สุรรัตน์ พันธุ์ดี การศึกษาจริยธรรมที่ปรากฏในหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา ปรินญาณีพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2529

เสถียร เลยะกุล การวิเคราะห์เนื้อหาพุทธศาสนาในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2531

ศศิวิมล รอบคอบ การวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือเสริมประสบการณ์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2532

จิราพร ผลพูลทรัพย์ การวิเคราะห์แบบฝึกหัดของหนังสือเรียนภาษาอังกฤษ Method Orange 1 วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2532

นัสซือเราะ แวดือเราะ การวิเคราะห์แบบเรียนและกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในแบบเรียนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2533

สุวิศดา ประสาทพรชัย การวิเคราะห์แนวความคิดทางด้านสิ่งแวดล้อมในหนังสือเรียนภาษาไทยทักษะสัมพันธ์เล่ม 1 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาศาสตรสิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2536

2. วารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการวิจัย เช่น วารสารวิจัยและพัฒนา วารสารวิจัย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) วารสารบัณฑิตวิทยาลัย วารสารสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ วิจัยสังคม วิจัยสนเทศ มข.วิจัย วิจัย มข. มศว.วิจัย ประชาคมวิจัย ข่าวสารวิจัยการศึกษา วารสารการวิจัยเพื่อการพัฒนา ข่าวสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

3. บทคัดย่อ (abstract) สถาบันแต่ละแห่งมักจะรวบรวมบทคัดย่อพิมพ์เป็นเล่มทั้งในระดับปริญญาโทและเอก โดยจัดทำเป็นระยะ ๆ เช่น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ฯลฯ

4. เอกสารการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการวิจัย ซึ่งจัดเป็นครั้งคราว เช่น การประชุมชมโพเซียมเพื่อเสนอผลการวิจัยที่สถาบันต่าง ๆ จัดขึ้น เป็นต้นว่า มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฯลฯ

6. วารสารต่าง ๆ ที่รวมบทความสำคัญ ๆ เช่น วารสารการศึกษาแห่งชาติ สารพัฒนาหลักสูตร ประชาศึกษา ปาจารย์สาร มิตรครุ ศูนย์ศึกษา วิทยาจารย์ วิทยาสาร การศึกษาเอกชน การศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาผู้ใหญ่ ฯลฯ

6. นามานุกรมเกี่ยวกับหัวข้อการวิจัย เช่น นามานุกรมของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฯลฯ ทำเนียบโครงการวิจัย พ.ศ.ต่าง ๆ ในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สาขาเกษตรศาสตร์ ซึ่งจัดทำโดย ศูนย์ข้อสนเทศการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

7. วารสารต่างประเทศที่เกี่ยวกับการวิจัย เช่น

7.1 Educational Index เป็นเอกสารที่รวบรวมชื่องานวิจัยต่าง ๆ ที่จัดพิมพ์ในสหรัฐอเมริกา

7.2 Review of Educational Research เป็นเอกสารที่รวมงานวิจัย ซึ่งจะระบุชื่อเรื่องและผลการวิจัยสั้น ๆ

7.3 Encyclopedia of Educational Research เป็นหนังสือที่ย่อผลงานวิจัยตามสาขาวิชาต่าง ๆ

7.4 The Book of Reading เป็นหนังสือประเภทที่คัดเอาบทความจากวารสารมาจัดพิมพ์เป็นหมวดหมู่

7.5 Journal of Educational Research เป็นวารสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยทางการศึกษา

8. เอกสาร ตำราและหนังสือต่าง ๆ เช่น ถ้าจะวิเคราะห์หนังสือเรียนวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา ผู้วิเคราะห์ต้องอ่านหนังสือเรียนเล่มนั้นอย่างละเอียด และหนังสือเหล่านี้

เงื้อจรรณก สุเทระจล การวิเคราะห์แบบเรียนไทยเรื่องวิชาภาษาอังกฤษ
เรียนไทย

- ธวัช ปุณโณทก การวิเคราะห์แบบเรียนไทย ตอน 2 เรื่องรูปแบบและเนื้อหา
วรรณกรรมแบบเรียนไทย
- นิพนธ์ สุขสวัสดิ์ ว่าด้วยเรื่องแบบเรียนภาษาไทย
- ประภาศรี สีหอำไพ วิธีสอนแบบไทยระดับมัธยมศึกษา
- สมถวิล วิเศษสมบัติ วิธีสอนภาษาไทย มัธยมศึกษา
- นพคุณ คุณาชีวะ การวิเคราะห์หนังสือแบบเรียน
- ประพิมพ์พรรณ โชคสุวัฒนสกุล การวิเคราะห์หนังสือแบบเรียน

- กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)

9. ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้ที่ให้ความรู้เฉพาะด้านอย่างละเอียด โดยเฉพาะประสบการณ์บางอย่างของผู้เชี่ยวชาญอาจไม่มีในตำราหรือเอกสารใด ๆ ก็ได้ ดังนั้นถ้าติดต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อสัมภาษณ์ สนทนา ให้กรอกแบบสำรวจความคิดเห็น หรือแบบประเมินผล จะช่วยให้ผู้วิเคราะห์มีความรู้ความเข้าใจการวิเคราะห์หนังสือเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญที่ผู้วิเคราะห์เลือกนั้น ควรเป็นผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นที่ยอมรับและรู้จักกันอย่างกว้างขวางในสาขาวิชานั้น อย่าเลือกผู้เชี่ยวชาญที่ผู้วิเคราะห์เห็นว่าสะดวกที่จะติดต่อและรู้จักกันเป็นส่วนตัวเท่านั้น ผู้เชี่ยวชาญที่มีชื่อเสียงทั้งหลายมักจะเป็นผู้ที่เต็มใจอุทิศตนเองและเวลาที่จะให้ความรู้แก่บุคคลอื่น ๆ ที่อยู่ในสาขานั้นอยู่แล้ว ดังนั้นผู้วิเคราะห์จึงควรติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญแม้ไม่รู้จักกันมาก่อน แต่จะต้องเตรียมเรื่องหรือเอกสารที่จะใช้ให้พร้อมเพื่อจะได้ไม่รบกวนเวลาอันมีค่าของผู้เชี่ยวชาญมากเกินไป

การสำรวจหนังสือที่จะวิเคราะห์

ผู้ดำเนินการวิเคราะห์หนังสือจะต้องสำรวจหนังสือก่อนตัดสินใจเลือกหนังสือวิชาใดวิชาหนึ่งสำหรับวิเคราะห์ การสำรวจหนังสือจะพิจารณาอย่างคร่าว ๆ ในด้านต่อไปนี้

- (1) ผู้แต่ง มีใครแต่งหนังสือวิชานี้บ้าง
- (2) สำนักพิมพ์ สำนักพิมพ์ใดพิมพ์หนังสือวิชานี้
- (3) ครั้งที่พิมพ์และปีที่พิมพ์ พิมพ์ครั้งล่าสุดเมื่อปีใด
- (4) การใช้หนังสือ กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้ใช้หนังสือเล่มนี้ในโรงเรียนหรือไม่ หนังสือยังใช้อยู่หรือไม่ มีโรงเรียนใดกำลังใช้อยู่บ้าง

การสำรวจหนังสือเพื่อนำมาวิเคราะห์ แบ่งออกได้ 3 วิธี คือ

1. การสำรวจเพื่อวิเคราะห์หนังสือเล่มเดียว ในบางวิชาจะมีหนังสือเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศให้ใช้เป็นหนังสือเรียนเพียงเล่มเดียว เช่น วิชาภาษาไทย ท 401 ใช้หนังสือเรียนภาษาไทย ท 401 วรรณสารวิจักษ์ณ์ เล่ม 1 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

(กรมวิชาการ 2539:1) ดังนั้นถ้าผู้วิเคราะห์เลือกวิเคราะห์หนังสือเรียนวิชาภาษาไทย ท 401 ก็ต้องวิเคราะห์หนังสือเล่มนี้เท่านั้น แต่ผู้วิเคราะห์จะเลือกหนังสือเรียนวิชาอื่นมาวิเคราะห์เพียงเล่มเดียวก็ได้ การวิเคราะห์หนังสือเล่มเดียว ผู้วิเคราะห์จะวิเคราะห์หนังสือทุกด้านอย่างละเอียด

ในการสำรวจหนังสือแบบนี้จะเน้นเกี่ยวกับครั้งที่พิมพ์และปีที่พิมพ์ว่า หนังสือที่จะนำมาวิเคราะห์ควรเป็นหนังสือที่พิมพ์ครั้งสุดท้ายซึ่งเป็นปีล่าสุด การเลือกหนังสือที่พิมพ์ใหม่ล่าสุดทำให้ผู้วิเคราะห์ได้ใช้หนังสือที่กำลังใช้อยู่ในโรงเรียนในปีการศึกษานั้น และจะเป็นหนังสือที่ได้รับการปรับปรุงข้อบกพร่องจากการพิมพ์ครั้งก่อน ๆ แล้ว

2. การสำรวจเพื่อวิเคราะห์หนังสือหลายเล่ม แบ่งออกเป็น

2.1 การวิเคราะห์หนังสือในแนวนอน เป็นการวิเคราะห์หนังสือวิชาเดียวกัน ชั้นเดียวกัน แต่มีผู้แต่งหลายคนหรือหลายคณะ และหนังสือแต่ละเล่ม กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้ใช้เป็นหนังสือเรียนได้ เช่น

- หนังสือเรียนสังคมศึกษา ส 101 ประเทศของเรา กรมวิชาการ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กระทรวงศึกษาธิการ
- หนังสือเรียนสังคมศึกษา ส 101 ประเทศของเรา นายไพฑูริย์ พงสะบุตร
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และนางวิลาสวงศ์ พงสะบุตร
(ฉบับได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ) บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
จำกัด
- หนังสือเรียนสังคมศึกษา ส 101 ประเทศของเรา นายประเสริฐ วิทยารัฐ
และคณะ
(ฉบับได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ) บริษัทสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช
จำกัด
- หนังสือเรียนสังคมศึกษา ส 101 ประเทศของเรา นายกระมล ทองธรรมชาติ
และคณะ
(ฉบับได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ) บริษัทอักษรเจริญทัศน์
อจท.จำกัด

- หนังสือเรียนสังคมศึกษา ส 101 ประเทศของเรา นายชำนาญ ประทุมสินธุ์
และคณะ
(ฉบับได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ) สำนักพิมพ์ประสานมิตร

ผู้วิเคราะห์จะต้องสำรวจหนังสือวิชาที่เลือกกว่ามีใครแต่งหนังสือวิชานี้บ้าง สำนักพิมพ์ชื่ออะไร เป็นผู้จัดพิมพ์ พิมพ์กี่ครั้ง ครั้งสุดท้ายเมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีโรงเรียนใดใช้เป็นหนังสือเรียนบ้าง ผู้วิเคราะห์จะต้องเลือกหนังสือที่พิมพ์ครั้งล่าสุด ด้วยเหตุผลเช่นเดียวกับการวิเคราะห์หนังสือเล่มเดียว

การวิเคราะห์แนวนี้นุ่งเน้นการเปรียบเทียบหนังสือแต่ละเล่มถึงเนื้อหาเรื่องเดียวกัน ของผู้แต่งแต่ละคณะ แต่ละสำนวน ในด้านรายละเอียดของเนื้อหา การอธิบายเนื้อหา ให้เข้าใจง่าย และเป็นด้านการพิมพ์ เช่น ขนาดตัวอักษร ภาพประกอบ การเย็บเล่ม เป็นต้น

2.2 การวิเคราะห์หนังสือในแนวดิ่ง เป็นการวิเคราะห์หนังสือวิชาเดียวกัน ของผู้แต่งคณะเดียวกันหรือกลุ่มเดียวกัน ในหลายระดับชั้น ตัวอย่างเช่น

- หนังสือเรียนภาษาไทย ท 101 ท 102 กระทรวงศึกษาธิการ
ชุดทักษะสัมพันธ์
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
- หนังสือเรียนภาษาไทย ท 203 ท 204 กระทรวงศึกษาธิการ
ชุดทักษะสัมพันธ์
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
- หนังสือเรียนภาษาไทย ท 305 ท 306 กระทรวงศึกษาธิการ
ชุดทักษะสัมพันธ์
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

การวิเคราะห์แนวนี้อันผู้วิเคราะห์จะต้องสำรวจว่าหนังสือวิชาที่เลือกมาวิเคราะห์ นั้น ผู้แต่งคนเดียวกันหรือคณะเดียวกันแต่งไว้ครบทุกระดับชั้น ทั้งชั้น ม.1, ม.2 และ ม.3 หรือ ระดับชั้น ม.4, ม.5 และ ม.6 หรือไม่ ถ้ามีไม่ครบก็จะวิเคราะห์แนวนี้ไม่ได้

จุดประสงค์ของการวิเคราะห์ในแนวนี เพื่อศึกษาการนำเสนอเนื้อหาถึงการเรียงลำดับเนื้อหา ระดับความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสมกับระดับชั้นเรียน ปริมาณของเนื้อหาในแต่ละชั้นเรียน ความต่อเนื่องของเนื้อหาระหว่างชั้นเรียน ความซ้ำซ้อนของเนื้อหาทั้งในระดับชั้นเดียวกันและต่างระดับชั้นกัน และอาจวิเคราะห์ในด้านคุณภาพของรูปเล่มด้วยก็ได้

2.8 การวิเคราะห์หนังสือทั้งแนวนอนและแนวตั้ง เป็นการวิเคราะห์หนังสือวิชาเดียวกันของผู้แต่งคนเดียวกันหรือคนละคนกัน ในภาควิชาเดียวกัน ซึ่งหนังสือทุกเล่มจะต้องให้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการให้ใช้เป็นแบบเรียนได้ เช่น

- หนังสือเรียนวิชาสุขศึกษา พ 401 พ 402 นายแพทย์ธงชัย ทวีราชชาติ
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และคณะ
 พ 503 พ 504 บริษัทสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำกัด
 พ 605 พ 606
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
- หนังสือเรียนวิชาสุขศึกษา พ 401 พ 402 แพทย์หญิงวารุณี ภูริสัมบรรณ
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และคณะ
 พ 503 พ 504 บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
 พ 605 พ 606
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
- หนังสือเรียนวิชาสุขศึกษา พ 401 พ 402 นายแพทย์บุญญสม มาร์ติน
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และคณะ
 พ 503 พ 504 นายแพทย์เทพนม เมืองแมน
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 บริษัทอักษรเจริญทัศน์ อจท.จำกัด
 พ 605 พ 606
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

การวิเคราะห์ทั้งแนวนอนและแนวตั้ง ผู้วิเคราะห์จะต้องสำรวจว่าผู้แต่งหนังสือแต่ละคนแต่งหนังสือครบทุกชั้นหรือไม่ สำหรับวัตถุประสงค์อาจมุ่งเน้นวิเคราะห์ทุกด้านหรือเพียงบางด้านก็ได้ และอาจวิเคราะห์ทุกหน้าหรือสุ่มวิเคราะห์เพียงบางหน้าก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้วิเคราะห์ ประโยชน์ที่จะได้รับ และเวลาในการวิเคราะห์ เพราะการวิเคราะห์ในแนวนอนนี้ต้องใช้เวลามากพอสมควร

การเลือกวิธีวิเคราะห์หนังสือ

วิธีการวิเคราะห์หนังสือแบ่งออกเป็น 3 วิธีคือ

1. การวิเคราะห์ด้วยตนเอง เป็นวิธีที่ผู้วิเคราะห์ดำเนินการวิเคราะห์หนังสือเพียงคนเดียว ซึ่งจะต้องทำอย่างละเอียดและรอบคอบ รวมทั้งมีการตั้งเกณฑ์ในการวิเคราะห์ด้วย เพื่อให้ผลการวิเคราะห์หนังสือเป็นประโยชน์ตามวัตถุประสงค์และมีความเชื่อถือได้สูง

ผู้วิเคราะห์อาจจะวิเคราะห์จากหนังสือเล่มเดียวหรือหลายเล่มก็ได้ หากวิเคราะห์เพียงเล่มเดียวควรจะวิเคราะห์ทุกหน้า แต่ถ้าจะวิเคราะห์หลายเล่มอาจสุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์เพียงบางหน้า และการสุ่มตัวอย่างนั้นควรเป็นการเลือกโดยให้แต่ละหน่วยมีโอกาสถูกเลือกเท่ากัน (probability sampling) คือเป็นการเลือกแบบสุ่ม (Random) ซึ่งจะทำได้สามารถคำนวณค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการสุ่มตัวอย่างได้

การวิเคราะห์วิธีนี้มุ่งเน้นด้านการหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับหนังสือที่วิเคราะห์ ได้แก่ การวิเคราะห์รูปเล่ม เครื่องช่วยประกอบ เช่น รูปภาพ แผนที่ แผนภูมิ ตาราง ฯลฯ คำที่สะกดผิด ความถูกต้องของเนื้อหา และการใช้ภาษา ฯลฯ

วิธีนี้ทำได้ง่ายและสะดวก สามารถเสร็จตามกำหนดเวลาที่ผู้วิเคราะห์ต้องการ ส่วนข้อเสียคือ ความเชื่อถือได้อาจลดลงถ้าไม่วิเคราะห์อย่างละเอียด หรือถ้าไม่ครอบคลุมเนื้อหา อาจทำให้ขาดข้อมูลที่สำคัญไปได้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ด้วยตนเอง มักใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวิเคราะห์รายการ (Analysis Sheet) และบัตรให้คะแนน (Score Card) ซึ่งรายละเอียดจะกล่าวไว้ในบทที่ 10 ชนิดของเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพ

2. การวิเคราะห์ด้วยการตั้งคณะกรรมการ เป็นวิธีที่คล้ายกับการวิเคราะห์ด้วยตนเอง แต่แตกต่างกันที่วิธีนี้ผู้วิเคราะห์ต้องการความคิดเห็นหรือการตัดสินใจจากบุคคลอื่นด้วย

จึงตั้งเป็นคณะกรรมการเพื่อวิเคราะห์หนังสือ ซึ่งคณะกรรมการคณะหนึ่ง ๆ ควรประกอบด้วย กรรมการ 4-12 คน หรืออาจจะมีถึง 15 คนก็ได้

วิธีนี้ก็ทำได้สะดวกและเสร็จได้ตามกำหนดเวลาเหมือนการวิเคราะห์ด้วยตนเอง เนื่องจากผู้วิเคราะห์สามารถติดต่อกับกรรมการแต่ละคนเพื่อขอผลการวิเคราะห์ให้ครบถ้วนได้ สิ่งสำคัญที่จะทำให้วิธีนี้มีความเชื่อถือได้สูง คือ การจัดประชุมกรรมการทั้งหมดซึ่งจะช่วยให้ทุกคนเข้าใจเกณฑ์และข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์ได้ตรงกัน นอกจากนี้ควรมีการหาความเชื่อมั่นของการวิเคราะห์ระหว่างกรรมการแต่ละคน ซึ่งรายละเอียดจะกล่าวไว้ในบทที่ 10 ชนิดของเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพ

8. การวิเคราะห์ด้วยการส่งเครื่องมือวิเคราะห์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นวิธีที่ผู้วิเคราะห์ส่งเครื่องมือที่สร้างขึ้นมาสําหรับวิเคราะห์หนังสือให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับหนังสือหรือผู้ใช้หนังสือนั้น ได้แก่

- ครูผู้สอนวิชาซึ่งใช้หนังสือที่วิเคราะห์
- นักเรียนชั้นที่กำลังใช้หนังสือเล่มนั้นเป็นหนังสือเรียน
- ศึกษานิเทศก์ในสาขาวิชานั้น
- ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้น

ข้อมูลที่ได้จากวิธีนี้จะมีความเชื่อถือได้สูง ถ้าผู้วิเคราะห์ได้รับเครื่องมือกลับคืนจากผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนที่มากเพียงพอ ปัญหาที่พบคือ ผู้วิเคราะห์ได้รับผลตอบคืนมาน้อยกว่า 60% ทำให้การวิเคราะห์ไม่ได้ผลสมบูรณ์ และวิธีนี้ต้องใช้เวลาาก กว่าจะได้รับผลการตอบตามจำนวนที่ผู้วิเคราะห์ต้องการ ซึ่งบางทีผู้วิเคราะห์อาจต้องทวงถามมากกว่า 2 ครั้ง หรือถ้าจำเป็นก็ต้องตัดจำนวนผู้ที่ไม่ตอบออกไป

เมื่อแต่ละวิธีมีข้อดีและข้อเสียหรือข้อจำกัดอยู่ ผู้วิเคราะห์หนังสือจึงมักจะใช้หลายวิธีประกอบกัน เช่น ใช้วิธีวิเคราะห์ด้วยตนเองและวิธีตั้งคณะกรรมการหรือใช้วิธีวิเคราะห์ด้วยตนเอง และส่งเครื่องมือไปให้ผู้ที่เกี่ยวข้องวิเคราะห์ บางทีผู้วิเคราะห์ก็อาจจะใช้ทั้ง 3 วิธี เพื่อให้ผลการวิเคราะห์สมบูรณ์แบบที่สุดเท่าที่จะทำได้